

Zgrani jak w kompoście

ĆWICZENIE W RAMACH PROGRAMU: „Globalna szkoła. Dla zaawansowanych”

Podczas ćwiczenia uczniowie i uczennice uczą się doceniania nawzajem swojej różnorodności i wielości talentów w społeczności klasowej. Poznają inspirację ze środowiska przyrodniczego: organizmy żyjące i pracujące w kompoście. Ćwiczenie pozwala uczniom także poznać siebie nawzajem, co czyni je idealną aktywnością na początek roku szkolnego. Istotnym celem ćwiczenia jest także wzmocnienie spójności zespołu klasowego.

OPRACOWANIE: Katarzyna Dytrych, Ida Miczke

CZAS REALIZACJI ĆWICZENIA: 30 MINUT

POZIOM NAUCZANIA: szkoła podstawowa IV–VIII

PRZEDMIOT: godzina wychowawcza

CELE:

- poznanie siebie nawzajem
- zjednoczenie zespołu klasowego
- ćwiczenie szacunku dla różnorodności
- docenienie siebie nawzajem i swoich talentów

KRYTERIA SUKCESU:

- udało mi się poznać mocne strony kolegów i koleżanek
- czuję się bardziej zintegrowany z kolegami i koleżankami
- doceniam, jak różnorodną jesteśmy grupą

Kluczowe zagadnienia: kompost, docenianie, talenty

Formy i metody pracy: rozmowa, praca w grupach, praca w parach

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć: artykuły papiernicze

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Zachęć uczniów i uczennice do rozmowy o roli współpracy i współdziałania. Wykorzystaj przykład ze świata natury: odwołaj się do funkcji, którą pełnią różne organizmy w wytwarzaniu kompostu. Możesz skorzystać z poniższego wprowadzenia:

To, co się dzieje w kompoście, przypomina przyjęcie w okresie karnawału. Dużo się dzieje, każdy gość ma swoje zadanie i dzięki temu cała impreza może się udać. Podobnie funkcjonujemy na co dzień. Nikt z nas nie jest w stanie zająć się wszystkim, czego potrzebuje,

by zapewnić sobie byt. Nie byłibyśmy w stanie samodzielnie zbudować sobie bezpiecznego domu, zapewnić elektryczności, wytworzyć pożywienia, ubrań i leków oraz jednocześnie rozwijać się jako ludzkość. Siłą jest współdziałanie, współpraca i więzi społeczne. Każdy z nas jest inny i może się wyspecjalizować w pewnych kwestiach. Podobnie jest właśnie w kompoście.

Warto uczyć się od natury, ponieważ działa ona w sposób zrównoważony, efektywny i bez marnotrawstwa – obserwując jej procesy, możemy się inspirować do tworzenia rozwiązań opartych na współpracy, cyrkularności i szacunku dla życia.

2. Zapytaj uczniów, czy potrafią wymienić kilka organizmów pracujących w kompoście. Porozmawiaj z nimi o poniższych przykładach:

- *Bakterie rozkładają martwą materię i uwalniają mikroelementy, które mogą później przyswoić rośliny. Są niewielkie, niewidoczne gołym okiem, a w garści gleby znajdziemy ich miliardy. Do zadań specjalnych potrzebne są w glebie bakterie zwane promieniowcami, które odpowiadają za jej charakterystyczny zapach. To one rozkładają celulozę czy ligninę – substancje wzmacniające ściany komórkowe roślin. Co ważne, te bakterie wytwarzają też antybiotyki, które zapobiegają niekontrolowanemu wzrostowi innych mikroorganizmów.*
- *Z kolei nicienie, które kojarzymy głównie z pasożytami wewnętrznymi ludzi i zwierząt, podczas zjadania i trawienia innych organizmów uwalniają do gleby jony amonowe, które wzbogacają ją w azot – pierwiastek niezbędny do wzrostu roślin.*
- *Grzyby, choć tworzą niewidoczne gołym okiem delikatne strzępki, są naprawdę twardymi zawodnikami. Potrafią rozłożyć nawet wyjątkowo grube i twarde elementy, takie jak pnie i gałęzie drzew.*
- *Wśród organizmów zasiedlających kompost nieco większe rozmiary mają bezkonkurencyjne królowe kompostu, czyli dżdżownice. Zjadając glebę, trawią materię, mieszają składniki organiczne i nieorganiczne, a także spulchniają ziemię, napowietrzają ją. Nie mają sobie równych, jeśli chodzi o sprzymierzeńców człowieka w ogrodzie.*

Wiele organizmów żyjących w glebie nie zostało jeszcze nazwanych, zbadanych, a nawet odkrytych. Stosunkowo mało wiemy o tym świecie, choć dosłownie zapewnia nam on grunt pod nogami.

3. Zaproś uczniów do refleksji: czego możemy nauczyć się od mieszkańców kompostu?

Zaproponuj aktywności, które pozwolą klasie docenić, że jest społecznością, zbiorem unikalnych cech i talentów – dokładnie tak, jak w kompoście.

- a) Zorganizujcie speed dating. Każdy z nas ma w sobie coś wartościowego, coś go pasjonuje i ciekawi – zapoznajcie się z talentem lub pasją osoby, z którą usiądziecie przy stoliku.

Połącz uczniów i uczennice w dwie grupy. Poproś pierwszą grupę, aby każdy członek i członkini przygotowali około sześciominutową prezentację swojej największej pasji. Może jakiś prosty element do narysowania w stylu mangi? Dwa chwytaki na gitarze lub triki, jak zmontować filmik na telefonie?

Poproś drugą grupę, aby przygotowała się do zadania, przeprowadzając rozmowę o otwartości na nowe, na popełnianie błędów na początku, na to, że coś może nie

wyść. Niech uczniowie porozmawiają też o tym, że warto dostrzegać nie tylko to, jak dana osoba coś robi, ale też dlaczego jest to dla niej ważne. Jeśli uważasz, że to potrzebne, możesz moderować rozmowę.

Następnie zaproponuj kilkuminutowe rozmowy par składających się z osób z dwóch różnych grup. Może osoba z grupy pierwszej przy okazji nauczyć czegoś osobę z grupy drugiej? Po przeprowadzeniu całego procesu zaproponuj zamianę ról i przeprowadzenie raz jeszcze procesu od początku.

- b) Wydrukujcie zdjęcia uczennic i uczniów. Naklejcie je na duży karton lub przypnijcie na tablicy ściennej.

Następnie na kartkach papieru przygotujcie w dowolnej formie informacje w czterech obszarach:

- wasze mocne strony
- wasze pasje i talenty
- które przedmioty szkolne przychodzą wam z łatwością lub lubicie się ich uczyć
- ostatni obszar pozostawcie na razie pusty.

Opisy możecie przygotować w różnej formie, niekoniecznie tylko słownej. Mogą to być kolaże z wycinków z gazet lub rysunki, komiksy. Przypnijcie pod każdym zdjęciem przygotowane opisy, a następnie napiszcie innym osobom, w ostatnim, pustym obszarze, to co w nich doceniacie.

Być może ten ostatni krok trzeba będzie jeszcze powtórzyć lub pozwolić na dopisywanie tych wspierających komunikatów np. w czasie przerw. W ten sposób stworzycie wspólnie wielką bazę siły, zdolności i pasji i dostrzeżecie, jak mocną w swojej różnorodności grupą jesteście.

Materiał powstał w ramach projektu współfinansowanego ze środków Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU) oraz w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Odpowiadaj
na globalne
wyzwania

Scenariusz jest dostępny na licencji Creative Commons. Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o projekcie. Więcej o wolnych licencjach: <http://creativecommons.pl>.

Materiał wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiany z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Autorka: Katarzyna Dytrych
Redakcja metodologiczna: Ida Miczke
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
tel. 22 622 00 89 www.ceo.org.pl
Warszawa 2025